

Paweł Krężolek

Małżeństwo i rodzina w świetle listów Konferencji Episkopatu Polski na święto Świętej Rodziny w latach 1989-2008 : streszczenie pracy dyplomowej

Studia Salvatoriana Polonica 3, 446-449

2009

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Małżeństwo i rodzina w świetle listów
Konferencji Episkopatu Polski
na święto Świętej Rodziny w latach 1989–2008
 (Streszczenie pracy dyplomowej)

Praca magisterska została napisana na seminarium z teologii moralnej w Wyższym Seminarium Duchownym Salwatorianów w Bagnie, pod kierunkiem ks. prof. dra hab. Helmuta Jurosa SDS, przy współpracy ks. dra Stanisława Pajora SDS, i zrecenzowana przez ks. prof. dra hab. Waldemara Irka.

Kościół od początków swego istnienia z wielką troską pochylał się nad życiem małżeńskim i rodzinnym. Rodzina bowiem jest podstawową formą życia społecznego. Stanowi jedno z najcenniejszych dóbr ludzkości. Jest wspólnotą dającą życie i dźwigającą wielkie posłannictwo kościelne, a także odpowiedzialność za budowanie sprawiedliwego społeczeństwa. Będąc rzeczywistością ziemską i doczesną, rodzina jest jednocześnie fundamentalnym miejscem, w którym człowiek wychowuje się do pełnienia zadań życiowych. Tu kształtuje się sumienie wezwane, by przyjąć prawdę, odrzucić kłamstwo, pójść za dobrem, oddalić niesprawiedliwość i przemoc. To właśnie w rodzinie – przez wychowanie człowieka o prawym sumieniu – przygotowuje Bóg zbawienie dla wszystkich narodów. Ziemskim przykładem rodziny jest Święta Rodzina z Nazaretu, w której na świat przychodzi sam Jezus. On jest Życiem i światłością oświecającą każdego człowieka.

U podstaw każdej rodziny stoi małżeństwo. Chrześcijański obraz małżeństwa w pełni uwzględnia wyjątkową naturę tej wspólnoty osób. Jest to związek mężczyzny i kobiety, zawierany na całe życie. Spełnia on także określone zadania społeczne. Chrystus podkreślił, że mężczyzna opuszcza nawet ojca i matkę, aby złączyć się ze swoją żoną i być z nią przez całe życie jako jedno ciało. To samo dotyczy kobiety. Chrześcijanie decyząc o zawarciu małżeństwa wypowiadają wobec Boga i wobec Kościoła. Tak zawierany związek Chrystus czyni sakramentem, czyli tajemnicą uświęcenia małżonków, znakiem swojej obecności we wszystkich sprawach, a jednocześnie źródłem specjalnej łaski

dla nich. Głębia duchowości chrześcijańskich małżonków powstaje właśnie we współpracy z łaską sakramentu małżeństwa.

Problematyka małżeństwa i rodziny jako wspólnoty życia i miłości, znajduje ważne miejsce w nauczaniu Konferencji Episkopatu Polski. W epoce kryzysu wielu podstawowych wartości, a także głębokich przemian kulturowych, pasterze Kościoła – biskupi, niezmiennie podkreślają istotną rolę małżeństwa i rodziny w budowaniu ewangelicznej kultury życia. Zmiany systemowe po 1989 r. stworzyły szereg zagrożeń, trudnych do rozwiązania dla rodziny polskiej. Dlatego biskupi, dostrzegając codzienne bolączki i zagrożenia wobec małżeństwa i rodziny, przedstawiają sytuację narodu, jak też drogę wyzwolenia człowieka.

Z bogatego dorobku biskupów polskich praca magisterska wydobywa nauczanie dotyczące małżeństwa i rodziny skierowane do wiernych w listach pasterskich na święto Świętej Rodziny w latach 1989–2008. Święto to zostało wprowadzone na stałe do liturgii za pontyfikatu papieża Leona XIII. Jego następca Benedykt XV przeniósł je na niedzielę, która następuje po Epifanii. Obecnie święto to przypada w pierwszą niedzielę po Bożym Narodzeniu.

Celem podjętej pracy jest ukazanie istoty małżeństwa i rodziny, a także zagrożeń, jakie dotyczą małżonków w świetle listów biskupów polskich. Dotyczą one braku szacunku do życia od naturalnego poczęcia do naturalnej śmierci, trwałości małżeństwa – jakże często zachwianej przez brak własnego mieszkania, trudności finansowe, bezrobocie, migracje zarobkowe czy pracę kobiet, a także dewiacji seksualnych wynikających ze źle pojmowanej wolności. Temat ten jest szczególnie aktualny dzisiaj.

Podstawowym źródłem pracy są listy pasterskie Episkopatu Polski na święto Świętej Rodziny w latach 1989–2008. Na przestrzeni tych dwudziestu lat związanych ze zmianami systemowymi naszego kraju w roku 1989, a także licznymi problemami dotyczącymi wspólnotę małżeńską i rodzinną, Konferencja Episkopatu Polski wystosowała siedemnaście listów na święto Świętej Rodziny. W pracy uwzględnione zostały także inne dokumenty wydane przez Episkopat, które odzwierciedlają naukę Kościoła na temat omawianych zagadnień. W pracy analizowane są Dokumenty Nauczycielskiego Urzędu Kościoła – a więc Kościoła powszechnego, nauczania papieskiego, a także dokumenty kongregacji, komisji, komitetów i rad papieskich. Ponadto w pracy wykorzystano bogatą w tej materii literaturę podstawową i pomocniczą innych autorów. Godny podkreślenia jest fakt, iż w pracy bardzo często przytaczane jest nauczanie Jana Pawła II, który jako głowa Kościoła, a wcześniej jako biskup Krakowa i nauczyciel akademicki wiele uwagi poświęcał zagadnieniu

małżeństwa i rodziny. W licznych katechezach, kazaniach, przemówieniach i dokumentach pontyfikatu, dawał pozytywny wykład nauki o godności kobiety i mężczyzny. Z uporem i konsekwencją podkreślał Boży zamysł odnośnie do małżeństwa i rodziny. Zwracał uwagę na zasadniczą harmonię Objawienia i prawa naturalnego, które człowiek – w sprawach małżeństwa i rodziny – odczytuje w swoim sercu. Jasno definiował zagrożenia, na jakie wystawiona jest ta fundamentalna komórka społeczna i ukazywał drogi wyjścia z tych sytuacji. Papież – promotor i obrońca człowieka – był bowiem przekonany, że przyszłość świata przychodzi przez rodzinę. Nie dziwi zatem fakt, że biskupi polscy w nauczaniu pasterskim zawartym w listach wielokrotnie powołują się na jego osobę, przytaczając tym samym jego nauczanie zawarte w licznych dokumentach i publikacjach.

Analiza powyższych treści pozwala na wyciągnięcie następujących wniosków. Dostrzegając konsekwencję braku godności i źle pojmowanej wolności ludzkiej, pasterze Kościoła podkreślają, że wartością fundamentalną zarówno małżeństwa, jak i rodziny jest miłość. Ma ona swoje źródło i wzór w Bogu, który będąc Miłością i Ojcem, stworzył człowieka na swój obraz jako mężczyznę i kobietę, aby przez nich realizować swój plan miłości. Wyraża się on w codziennym życiu małżonków poprzez postawę szacunku, poświęcenia i służby. Ponadto miłość jest trwałym nastawieniem na drugiego człowieka. Rozumiana jako dar z siebie, stoi na straży wartości, które składają się na dobro rodziny.

Pierwszorzędnym dobrem małżeństwa i rodziny jest wartość życia. Jak wskazują biskupi, życie jest darem Boga, dlatego małżonkowie otwarci na ten dar pozostają sługami życia, a nie jego panami. Panem życia jest tylko Bóg. Dlatego każde życie ludzkie jest święte i nietykalne od naturalnego poczęcia do naturalnej śmierci. Zdaniem pasterzy Kościoła, do tej prawdy powinni wracać nie tylko wszyscy chrześcijanie, ale także wszyscy ludzie dobrej woli, czujący odpowiedzialność za kulturę.

Ponadto zdaniem Episkopatu jedną z zasadniczych funkcji małżeństwa i rodziny, w której wypełnia się miłość, jest troska o wychowanie potomstwa. W świetle nauczania biskupów w rodzinie człowiek wychowuje się do pełnienia życiowych zadań, a przez to przygotowuje się do wypełnienia swego powołania w Chrystusie. Tu kształtuje się sumienie wezwane, by przyjąć prawdę, odrzucić kłamstwo, pójść za dobrem, oddalić niesprawiedliwość i przemoc. Wyzwolenie od zła dokonuje się przez rodzinę i przez nią nowe pokolenia podążą ku światłu prawdy, dobra i pomyślności całych społeczeństw. To właśnie w rodzinie, jak pouczają biskupi polscy, przygotowuje Bóg zbawienie dla wszystkich narodów.

Należy także zaznaczyć, że przedstawiona w pracy tematyka małżeństwa i rodziny w nauczaniu biskupów polskich nie została w pełni wyczerpana. Ze względu na przemiany dokonujące się w naszym kraju, kwestia ta pozostaje wciąż aktualna. Jest to także wielkie wyzwanie, a zarazem zadanie dla Kościoła w Polsce.

Dk. Paweł Krężołek SDS